

Definitie zelfredzaamheid

Onder zelfredzaamheid verstaan we de sociale, fysieke en cognitieve vaardigheden van mensen om zichzelf te redden op alle levensterreinen. Samenredzaamheid is de zelfredzaamheid van mensen met behulp van hun sociale systeem.

Door behoud- en of versterken van zelfredzaamheid kan zorg of intensivering van zorg worden voorkomen of uitgesteld. Dat is belangrijk, vooral nu het aantal zelfstandig wonende, kwetsbare ouderen mensen toeneemt en er een tekort komt aan arbeidskrachten.

Gebruik van de zelfredzaamheidsscan

In uw organisatie

Het doel van de zelfredzaamheidsscan is om een beeld te krijgen hoe uw organisatie als geheel kijkt naar- én werkt aan het behoud en de versterking van de zelfredzaamheid van de cliënten. Met uw organisatie als geheel bedoelen wij het bestuur, het middenkader en de uitvoerend medewerkers.

Wij bevelen daarom aan dat u de vragenlijsten zoveel mogelijk in de verschillende lagen van uw organisatie verspreidt. Bestuurders en leidinggevenden zonder uitvoerende taken en direct contact met cliënten kunnen de vragenlijst voor bestuurders/leidinggevenden invullen. Medewerkers met uitvoerende taken en direct cliëntencontact, vullen de vragenlijst in voor medewerkers. Om een volledig beeld te krijgen binnen uw organisatie, is het van belang dat zo veel mogelijk betrokken bestuurders, leidinggevenden en medewerkers de vragenlijst invullen.

De uitkomsten van de zelfredzaamheidsscan geven inzicht in de manier waarop uw organisatie en de medewerkers zelfredzaamheid vormgeven. Is zelfredzaamheid uitgangspunt in de visie van uw organisatie, hoe ziet het beleid eruit en op welke manieren wordt het werken aan zelfredzaamheid in uw organisatie gefaciliteerd en ondersteund? Deze vragen worden beantwoord door bestuurders, leidinggevenden en medewerkers. Wanneer de uitkomsten erg verschillen, betekent dit dat de visie, het beleid of het werken aan zelfredzaamheid onvoldoende is ingebed/uitgerold. U kunt dan een leer- en verandertraject opstellen. Het verdient aanbeveling om de resultaten eerst met de verschillende stakeholders te bespreken en eventueel verder uit te diepen.

In de wijk

Werkt u wijkgericht en met veel organisaties/praktijken in de wijk samen, dan kunt u met hun afspreken om in een zelfde periode de zelfredzaamheidsscan in te vullen. De resultaten gebruikt u om na te gaan in hoeverre de visie op zelfredzaamheid en de uitvoering die daaraan wordt gegeven met elkaar stroomlijnen. Op basis van de besproken uitkomsten kunt u gezamenlijk een leer- en verandertraject opstellen.

Ondersteuning door Vilans

Coaching bij een leer- en verandertraject

Vilans biedt ondersteuning op maat bij een leer- en verandertraject over zelfredzaamheid. De zelfredzaamheidsscan wordt digitaal afgenomen en de resultaten worden in een rapport verwerkt. De resultaten van de zelfredzaamheidsscan en gesprekken met stakeholders uit verschillende lagen van de organisatie vormen daarbij de basis. In het leer- en verandertraject gaan wij uit van de ontwerpprincipes werkleren. 'Doen' staat hierbij centraal en er wordt als voorwaarde gesteld dat leeractiviteiten aansluiten op de werkpraktijk. Ervaring bewijst dat werkleren tot de meest optimale prestatie leidt en zodoende kostenbesparend is.

Leerwerkplaats Zelfredzaamheid

Een manier waarop u een leer- en verandertraject kunt inzetten is door een leerwerkplaats Zelfredzaamheid in te richten. Deze bestaat uit meerdere werken en themabijeenkomsten op locatie en is bedoeld voor multidisciplinaire teams in een organisatie of de wijk. Professionals leren er vanuit de visie op zelfredzaamheid samen te werken met de oudere, het sociale netwerk van de cliënt en met elkaar. Dit gebeurt op basis van eigen casuïstiek en met betrokkenheid van leidinggevenden en bestuurders.

De leerwerkplaats is een goede manier om samen (in een organisatie of gemeente samen met partners zorg en welzijn) te werken aan welzijn en zorg in een regio of wijk. Ook kunt u daar de uitvoering vormgeven als het gaat om de nieuwe werkpraktijk binnen de Wmo, met onderdelen als wijkgericht en integraal werken, Eigen Kracht en De Kanteling.

Inspiratiesessie

Met het management, beleidsmedewerkers en een aantal medewerkers van de werkvloer gaat u aan de slag om te ontdekken wat zelfredzaamheid betekent, wat er anders zou moeten en wat dit van een ieder vraagt. Ook hier kan de zelfredzaamheidsscan worden ingezet als basis voor de sessie.

Seminars

In een interactieve ochtend of middag doet u kennis op over manieren om de zelfredzaamheid van ouderen te faciliteren. Afhankelijk van uw vraag wordt er ingezoomd op specifieke thema's, zoals de inzet van technologische ondersteuning, een scan zelfredzaamheid of het samenspel met mantelzorger.

Vragenlijst uitvoerend medewerkers

Organisatie:

Functie:

Scores

1: Helemaal mee eens

2: Mee eens

3: Niet mee eens, niet mee oneens

4: Mee oneens

5: Helemaal mee oneens

Toelichting zelfredzaamheidsscan:

De vragenlijst neemt ongeveer tien minuten in beslag. In de vragen wordt geen onderscheid gemaakt tussen sociale, fysieke en cognitieve vaardigheden. Deze vallen onder het hele begrip zelfredzaamheid. Wanneer u het idee heeft dat u het met een stelling eens bent op het ene gebied en op het andere gebied niet, maakt u dan een afweging hoe u de stelling het beste kunt beantwoorden.

We spreken in de stellingen over het werken aan zelfredzaamheid, maar bedoelen hier ook het werken aan de samenredzaamheid mee.

Zelfredzaamheid in de organisatie

- ☐ Het versterken van de zelfredzaamheid van cliënten is een belangrijk onderdeel van de visie van mijn organisatie
- ☐ In de visie van mijn organisatie is uitgewerkt wat wij met zelfredzaamheid bedoelen
- ☐ Het versterken van de zelfredzaamheid van cliënten is opgenomen in de beleidsplannen van mijn organisatie
- ☐ Binnen mijn organisatie krijg ik als medewerker de ruimte om te werken aan het versterken van de zelfredzaamheid van cliënten
- ☐ In mijn organisatie heb ik als medewerker beschikking over methoden om te werken aan zelfredzaamheid
- ☐ Wanneer ik vragen heb met betrekking tot het versterken van de zelfredzaamheid van cliënten, is er iemand binnen de organisatie die mij daarin ondersteunt

Opvattingen over zelfredzaamheid

- ☐ Het versterken van de zelfredzaamheid van cliënten is een belangrijk uitgangspunt in mijn werk
- ☐ Mijn organisatie wil dat ik in mijn werk de nadruk leg op het versterken van de zelfredzaamheid van cliënten
- ☐ Mijn leidinggevende inspireert mij om te werken aan zelfredzaamheid van cliënten
- ☐ Iedereen binnen mijn organisatie vindt het belangrijk om de zelfredzaamheid van cliënten te versterken
- ☐ Ik vind het belangrijk om de komende periode meer aandacht te besteden aan het versterken van de zelfredzaamheid van mijn cliënten

Vaardigheden en kennis zelfredzaamheid

- ☐ Zelfredzaamheid is standaard opgenomen in het zorgleefplan/ondersteuningsplan/behandelplan van cliënten
- ☐ Er wordt altijd gekeken naar hoe de zelfredzaamheid van cliënten kan worden versterkt
- ☐ In mijn organisatie werkt iedereen volgens een vastgestelde methode aan het versterken van de zelfredzaamheid van cliënten
- ☐ We hebben een training/scholing gehad in hoe we zelfredzaamheid van de cliënt kunnen versterken

- ☐ In intervisiegroepen wordt er gewerkt aan het thema zelfredzaamheid
- ☐ Mijn teamleider/manager ondersteunt mij in het werken aan zelfredzaamheid
- ☐ We ondersteunen cliënten om zoveel mogelijk zelf oplossingen te bedenken voor hun probleem
- ☐ We ondersteunen cliënten om zoveel mogelijk hun eigen omgeving te betrekken in het oplossen van hun probleem
- ☐ We betrekken het sociale netwerk van de cliënt bij het versterken van de zelfredzaamheid van cliënten
- ☐ We evalueren met de cliënten of zij zijn geholpen in hun zelfredzaamheid
- ☐ Ik doe er alles aan om mijn cliënten zoveel mogelijk te versterken in hun zelfredzaamheid
- ☐ Mijn teamleider/manager is voldoende vaardig om mij te ondersteunen bij het werken aan zelfredzaamheid van onze cliënten

Situatie huidige cliënten en omgeving

Wat is de situatie van de huidige oudere cliënten

- ☐ Momenteel zijn de meeste van mijn cliënten zelfredzaam als het gaat om sociale vaardigheden
- ☐ Momenteel zijn de meeste van mijn cliënten zelfredzaam als het gaat om fysieke vaardigheden
- ☐ Momenteel zijn de meeste van mijn cliënten zelfredzaam als het gaat om cognitieve vaardigheden

Licht toe bij welke oudere cliënten u de meeste zelfredzaamheidswinst verwacht?

.....

.....

.....

.....

- ☐ De meeste van de belangrijkste mantelzorgers kunnen (met ondersteuning) meer zelfredzaam worden

Licht toe om welke mantelzorgers het gaat? Denk aan partners, kinderen e.d.

.....

.....

.....

.....

Ruimte voor overige opmerkingen:

.....

.....

.....

.....

.....

Vragenlijst leidinggevenden, bestuurders

Organisatie:

Functie:

Scores

- 1: Helemaal mee eens
- 2: Mee eens
- 3: Niet mee eens, niet mee oneens
- 4: Mee oneens
- 5: Helemaal mee oneens
- 6: niet van toepassing

Toelichting zelfredzaamheidsscan:

Het invullen van de vragenlijst duurt ongeveer tien minuten. In de vragen wordt geen onderscheid gemaakt tussen sociale, fysieke en cognitieve vaardigheden. Deze vallen onder het hele begrip zelfredzaamheid, wanneer u het idee heeft met een stelling eens bent op het ene gebied en op het andere gebied niet maak dan een afweging hoe u de stelling het beste kunt beantwoorden.

We spreken in de stellingen over het werken aan zelfredzaamheid maar bedoelen hier ook het werken aan de samenredzaamheid mee.

Zelfredzaamheid in de organisatie/praktijk

- ☐ Het versterken van de zelfredzaamheid van cliënten is een belangrijk onderdeel van de visie van mijn organisatie
- ☐ In de visie van mijn organisatie is uitgewerkt wat wij met zelfredzaamheid bedoelen
- ☐ Het versterken van de zelfredzaamheid van cliënten is opgenomen in de beleidsplannen van mijn organisatie
- ☐ Binnen mijn organisatie krijgen medewerkers de ruimte om te werken aan het versterken van de zelfredzaamheid van cliënten
- ☐ In mijn organisatie hebben de medewerkers beschikking over methoden om te werken aan zelfredzaamheid
- ☐ Wanneer medewerkers vragen heb met betrekking tot het versterken van de zelfredzaamheid van cliënten, is er iemand binnen de organisatie die hen daarbij ondersteunt

Opvattingen over zelfredzaamheid

- ☐ Het versterken van de zelfredzaamheid van cliënten is een belangrijk uitgangspunt in het werk van onze medewerkers
- ☐ Mijn organisatie wil dat medewerkers de nadruk leggen op het versterken van de zelfredzaamheid van cliënten
- ☐ Iedereen binnen de organisatie vindt het belangrijk om te werken aan het versterken van de zelfredzaamheid van cliënten
- ☐ Ik inspireer mijn medewerkers zoveel mogelijk in het werken aan zelfredzaamheid
- ☐ De visie om meer aandacht te besteden aan het thema zelfredzaamheid is gedragen door medewerkers in alle lagen van de mijn organisatie
- ☐ Ik vind het belangrijk om meer aandacht te besteden aan het ondersteunen/begeleiden van medewerkers bij het versterken van de zelfredzaamheid van cliënten
- ☐ Ik heb voldoende ondersteuning van de organisatie om medewerkers te kunnen faciliteren bij het werken aan zelfredzaamheid van onze clientengroepen

Vaardigheden en kennis zelfredzaamheid

- ☐ Zelfredzaamheid is standaard opgenomen in het zorgleefplan/ondersteuningsplan/behandelplan van cliënten
- ☐ Alle medewerkers met direct cliëntcontact bekijken standaard hoe de zelfredzaamheid van cliënten kan worden versterkt
- ☐ Alle medewerkers met direct cliëntcontact werken volgens een vaste methode aan het versterken van de zelfredzaamheid van cliënten
- ☐ Medewerkers op de werkvloer volgen trainingen of andere scholing in hoe ze kunnen werken aan het versterken van de zelfredzaamheid van cliënten
- ☐ In intervisiegroepen wordt er gewerkt aan het thema zelfredzaamheid
- ☐ Medewerkers uit het middenkader begeleiden uitvoerend medewerkers in het werken aan zelfredzaamheid
- ☐ Medewerkers met direct cliënt contact ondersteunen cliënten om zoveel mogelijk zelf oplossingen te bedenken voor hun probleem
- ☐ Medewerkers met direct cliënt contact ondersteunen cliënten om zoveel mogelijk hun eigen omgeving te betrekken in het oplossen van hun probleem
- ☐ Medewerkers met direct cliënt contact betrekken de omgeving bij het versterken van de zelfredzaamheid van cliënten
- ☐ Medewerkers met direct cliënt contact evalueren met de cliënten of zij zijn geholpen in hun zelfredzaamheid
- ☐ Medewerkers doen er alles aan om de cliënten zoveel mogelijk te versterken in hun zelfredzaamheid
- ☐ Ik ben voldoende vaardig om medewerkers te ondersteunen bij het werken aan zelfredzaamheid van onze cliëntengroepen

Situatie huidige cliënten en omgeving

Wat is de situatie van de huidige oudere cliënten

- ☐ Momenteel zijn de meeste van mijn cliënten zelfredzaam als het gaat om sociale vaardigheden
- ☐ Momenteel zijn de meeste van mijn cliënten zelfredzaam als het gaat om fysieke vaardigheden
- ☐ Momenteel zijn de meeste van mijn cliënten zelfredzaam als het gaat om cognitieve vaardigheden

Licht toe bij welke oudere cliënten u de meeste zelfredzaamheidswinst verwacht?

.....

.....

.....

.....

De meest van de belangrijkste mantelzorgers kunnen (met ondersteuning) meer zelfredzaam worden

Licht toe om welke mantelzorgers het gaat? Denk aan partners, kinderen e.d.

.....

.....

.....

.....

Ruimte voor overige opmerkingen:

.....

.....

.....

.....